

KAREL VAN ISACKER

# Mijn land in de kering

1830-1980

DEEL 1

Een ouderwetse wereld

1830-1914



UITGEVERIJ DE NEDERLANDSCHE BOEKHANDEL  
ANTWERPEN / AMSTERDAM

# Inhoud

## I. DE ERFENIS VAN DE BIEDERMEIER 1830-1880

- 1 HET LAND EN DE STAD  
Brussel in 1830, 11 – Uitzicht van het land, 12 – De stad als biotoop, 17 – Portret van de burgerman, 24 – Kleinburgerlijk ethos, 27 – Een gezapig wereldje, 28 – De feestvierende stad, 31 – Biedermeierse preutsheid, 34
- 2 HET LEVEN OP HET LAND  
Zin van het landelijke, 39 – Het vissersvolk, 40 – Verscheidenheid van de plattelandsbevolking, 43 – De woning als spiegel van het volk, 45 – De grote hoeve, 48 – De kleine hoeve en de kortwoning, 49 – Het dorp, 50 – Gemeenschap en gemeenschapsgebruiken, 52 – Isolement en ontspanning, 56 – De rauwe en de innige kant, 60 – Het wilde volk, 65
- 3 DE ONTREDDERING VAN HET PLATTELAND  
Een land van bedelaars, 67 – De Vlaamse vlasnijverheid, 67 – De crisis van de jaren veertig, 68 – Een volk op drift, 70
- 4 DE ONMENSELIJKE STAD  
Het paradijs van de sloppen, 75 – De armen in de stad, 78 – De burger en de pauper, 79 – Het volksleven, 84 – Een harde wereld, 89
- 5 AFBRAAK VAN DE OUDE WERELD  
Trekschuiten en diligences, 97 – Het wonder van de snelheid, 98 – Verstoring van het milieu, 100
- 6 EEN NIEUWE BEWEEGLIJKHEID  
Het keerpunt van de jaren zestig, 105 – Nieuwe gewoonten, 106 – De elite ontdekt het strand, 108 – De emigratie van de wanhopigen, 110
- 7 ANDERE NORMEN  
Einde van een ethos, 115 – De vrouw, 118 – Leeslust, 120 – Politiek fanatisme, 123 – Maatschappelijke beroering onder de oppervlakte, 128
- 8 DE ERFENIS, 131

## II. DE BELLE EPOQUE EN HAAR ANGST 1880-1914

- 9 DE LUST DER BEWEEGLIJKHEID  
Een tijd genaamd 'Belle Epoque', 137 – 'La petite reine', 139 – Onwennige en vertrouwde nieuwigheden, 140 – De tover der trilbeelden, 142 – Met andere ogen, 145

- 10 DE UITDAGING DER WEELDE  
De luxueuse laan langs de zee, 151 – Metamorfose van man en vrouw, 155 – Art Nouveau als symptoom van de tijd, 156
- 11 ZIN VAN DE VOLKSONTVOOGDING  
Jacob Kats de volksvriend, 163 – De tweede golf, 165 – Volksontvoogding in het teken der vrijzinnigheid, 167. – De progressieven leren het volk luisteren, 168 – Volksontvoogding, volksontarring, 170 – Heloten, 172 – De erfgenaam, het socialisme, 174
- 12 HET PLATTELAND UIT HET ISOLEMENT  
De stoomtram, 179 – Werkmanstreinen, 180 – De ontwortelden, 181 – Opengelegde dorpen, 185 – Socialisme op het platteland, 188
- 13 KLASSEBEWUSTZIJN  
De proletariërs, 191 – Alcoholisme, 194 – De nieuwe geest van opstandigheid, 196
- 14 VERLOREN VERTROUWDHEID  
Armer aan illusies, 199 – Ondergraven grondvesten, 200 – Mislukking van een pastoraal, 204 – Het nieuwe beeld van de vrouw, 207 – Erotiek en sport, 211
- 15 DE KERING VAN HET LAND  
Slapende steden, 215 – Symbiose van oud en nieuw, 216 – De grote steden, 219 – Verkrumende stadsgemeenschap, 222 – Het platteland in vogelvlucht, 225 – De streken, 226 – Verval van de gebruiken, 230 – Geloof en ongeloof, 231 – Bedreigd milieu, 234
- 16 ANGST  
Zin van de angst, 239 – Angst om de maatschappelijke verglijdingen, 239 – Vlucht uit angst, 242 – Breuk, 245
- 17 OORLOG AAN DE EINDER  
Het einde van een tijdperk, 247 – Voorzichtig besluit, 250

Voetnoten 252  
Bronnenlijst 259  
Iconografie 272  
Namenregister 280  
Zakenregister 282